

Reactie op de internetconsultatie voor het Wetsvoorstel praktische verbeteringen stichtingsprocedure scholen

Inleiding

De Vereniging Openbaar Onderwijs heeft met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel, waarmee de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap enkele praktische en procedurele vereenvoudigingen beoogt in de stichtingsprocedure voor nieuwe scholen. Deze procedure is recentelijk, in 2021, ingrijpend gewijzigd met de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen. Het huidige voorstel richt zich op enkele knelpunten die bij de uitvoering van deze nieuwe wet naar voren zijn gekomen. Hoewel het streven naar een meer efficiënte en begrijpelijke procedure op zichzelf prijzenswaardig is, zijn er fundamentele bezwaren tegen het nu doorvoeren van kleine wijzigingen. Deze reactie betoogt dat het op dit moment niet wenselijk is om energie te steken in beperkte aanpassingen, omdat op korte termijn een evaluatie van de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen gepland staat. Het is verstandiger om de uitkomsten van deze evaluatie af te wachten en vervolgens te werken aan een bredere, samenhangende en fundamentele herziening van het stelsel.

1. Context: kleine wijzigingen in het zicht van de aanstaande evaluatie

De Wet meer ruimte voor nieuwe scholen (2021) heeft de stichtingsprocedure voor scholen ingrijpend gewijzigd. De kern van deze wet was om het mogelijk te maken dat nieuwe scholen kunnen worden opgericht op basis van belangstelling van ouders, ongeacht de richting of denominatie, mits er voldoende draagvlak is en aan kwaliteitseisen wordt voldaan. Deze stelselwijziging was omvangrijk en complex, en is pas enkele jaren in werking. In de toelichting bij het huidige wetsvoorstel wordt erkend dat de nieuwe procedure in de praktijk tot knelpunten leidt, die men met deze 'praktische verbeteringen' wil adresseren.

Binnenkort zal de evaluatie van de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen plaatsvinden. Het is wat de Vereniging Openbaar Onderwijs betreft dan aan de orde om alle knelpunten en effecten in kaart te brengen en pas daarna te bezien hoe het stelsel verder moet worden aangepast. De evaluatie is hiervoor het geëigende instrument. Bovendien is de staatssecretaris momenteel voornemens de kleinscholentoeslag om te vormen naar een dunbevolkheidstoeslag. Ook die aanpassing kan van invloed zijn op de stichtingsprocedure van scholen. Ook dat pleit voor een meer integrale benadering van het vraagstuk.

Het huidige wetsvoorstel bevat enkele relatief kleine, procedurele wijzigingen. Het betreft onder meer het versoepelen van de termijn voor het indienen van stichtingsverzoeken, het verduidelijken van enkele begrippen, en het aanpassen van de eisen aan de onderbouwing van het ouderdraagvlak. De voorgestelde aanpassingen zijn op zichzelf niet onredelijk en lijken in te spelen op praktische uitvoeringsproblemen. Toch is de reikwijdte van het voorstel beperkt: het betreft geen fundamentele herziening van het stelsel, maar slechts het 'wegwerken' van enkele knelpunten.

2. Onvoldoende probleemanalyse

De voorgestelde wijzigingen zijn gebaseerd op signalen uit de praktijk, maar het is nog niet duidelijk of deze signalen breed gedragen zijn of structureel van aard zijn en –misschien het belangrijkste- of dit *alle* signalen zijn. De aanstaande evaluatie biedt juist de mogelijkheid om op een systematische en onafhankelijke manier te onderzoeken welke knelpunten er zijn, hoe groot deze zijn, en welke oplossingen passend zijn. Door nu al wijzigingen door te voeren, wordt vooruitgelopen op de uitkomsten van deze evaluatie.

3. Signaalwerking: schijn van afdoende werking

Het doorvoeren van kleine verbeteringen wekt de indruk dat het stelsel in grote lijnen goed functioneert en slechts op details moet worden bijgesteld. Dit is prematuur, aangezien de evaluatie nog moet plaatsvinden. Het risico bestaat dat fundamentele problemen – als die uit de evaluatie naar voren komen – minder urgent lijken, omdat de wetgever al ‘iets’ heeft gedaan. Dit kan het draagvlak voor bredere en diepgaandere aanpassingen ondermijnen.

4. Efficiënt gebruik van middelen

Het voorbereiden, behandelen en implementeren van wetswijzigingen kost tijd, geld en capaciteit bij het ministerie, de Tweede Kamer, uitvoeringsorganisaties en scholen. Door nu kleine wijzigingen door te voeren en straks mogelijk weer grotere, wordt deze capaciteit versnipperd ingezet. Dit is inefficiënt en leidt tot onnodige belasting van alle betrokkenen.

5. Alternatief: wachten op de evaluatie

Het is verstandiger om nu geen tussentijdse wijzigingen door te voeren, maar de uitkomsten van de evaluatie van de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen en de nadere uitwerking van de dunbevolktheidstoelage af te wachten. Op basis van deze evaluatie kan een breed gedragen, fundamentele herziening van de stichtingsprocedure worden voorbereid. Dit biedt de mogelijkheid om niet alleen de nu gesignaleerde knelpunten aan te pakken, maar ook eventuele bredere problemen of onvoorziene effecten van de wet te adresseren.

6. Conclusie en aanbeveling

Samenvattend is het op dit moment niet wenselijk om energie te steken in kleine, procedurele wijzigingen van de stichtingsprocedure voor nieuwe scholen. De Wet meer ruimte voor nieuwe scholen is recentelijk in werking getreden en zal binnenkort worden geëvalueerd. Het is verstandiger om de uitkomsten van deze evaluatie af te wachten en op basis daarvan een integrale, fundamentele herziening van de wet voor te bereiden. Kleine wijzigingen nu wekken bovendien de indruk dat het stelsel in grote lijnen goed functioneert, terwijl de evaluatie nog moet plaatsvinden. Dit is prematuur en kan het draagvlak voor bredere aanpassingen ondermijnen.

Marco Frijlink,
Voorzitter Vereniging Openbaar Onderwijs

Bussum, 22 mei 2025